

Nazismen

1

Omkring magtovertagelsen.
Udvalgte filmdokumenter

af Leif Nerlov

Statens Filmcentral

Filmene

Brüning. Af en tale til Rigsdagsvalget 14. september 1930.

Originaltitel: Brüning. Aus einer Rede zu den Reichstagswahlen vom 14. September 1930.

Fra en Tobis-ugerevy 1930, bearbejdet og udgivet af Institut für den Wissenschaftlichen Film, Göttingen, 1955.

16 mm, s/h, tone, 2,5 minutter.

Hindenburg 1932

Sammensat af originale filmoptagelser fra 1932, udvalgt og redigeret af dr. Fritz Terveen, Institut für den Wissenschaftlichen Film, Göttingen, 1956.

16 mm, s/h, delvis tone, 7 minutter.

Hitlers regeringserklæring 17. maj 1933

Originaltitel: Aus der Regierungserklärung Hitlers vor dem Reichstag über die deutsche Forderung der Gleichberechtigung 17. Mai 1933.

En sammenredigering af optagelser fra UFA og Fox ugerevyoptagelser 1933, foretaget af dr. Fritz Terveen, Institut für den Wissenschaftlichen Film, Göttingen, 1958.

16 mm, s/h, tone, 9 minutter.

Dansk udgave: Prisme Film for Statens Filmcentral og Undervisningsministeriet.

Oversættelse: Leif Nerlov.

Udlejning: Statens Filmcentral

Denne pjece, der er udgivet af Statens Filmcentral, udleveres gratis til brug i forbindelse med forevisning af filmen. Henvendelse til Statens Filmcentrals hovedkontor, Vestergade 27, 1456 København K eller Jyllandskontoret, Lundingsgade 33, 8000 Århus C.

Redaktion: Leif Nerlov og Finn Løkkegaard.

Lay-out: Kjeld Brandt. Trykt hos Frede Rasmussen, København.

Udgivet af Statens Filmcentral, 1984.

Omkring magtovertagelsen

Heinrich Brüning, Paul von Hindenburg og Adolf Hitler er tre centrale politiske skikkelser i de hektiske år, hvor Weimarrepublikken kuldsejlede og Det tredje Rige opstod.

Verdenskrisen fra 1929 ramte Tyskland meget hårdt. På fire år halveredes industriproduktionen, og arbejdsløsheden voksede katastrofalt.

Rigsdagens politiske sammensætning forhindrede, at der kunne iværksættes en effektiv krisepolitik med en flertalsregering i spidsen.

Økonomen *Heinrich Brüning* (1885–1970) fra det kristelige centrumsparti blev af præsident Hindenburg udpeget til rigskansler i 1930.

Belært af erfaringerne fra 1923 koncentrerede mindretals-regeringen Brüning sig om inflationsbekæmpelsen. Da regeringen ikke havde flertal for sin politik i rigsdagen, regeredes ved hjælp af forordninger udstedt af præsidenten.

Regeringens økonomiske politik blev gennemført ved hjælp af skatteforhøjelser, lønnedskæringer og nedsættelse af de sociale ydelser.

Denne hestekur ramte især det stigende antal arbejdsløse, der under disse vilkår hverken havde mulighed for at ernære sig ved arbejde eller understøttelse.

Valget i november 1930 gav ingen partier eller partigrupper flertal i rigsdagen så regeringen Brüning fortsatte at regere ved hjælp af forordninger.

Det lykkedes Brüning at forhandle sig til rette med stormagterne om eftergivelse af krigsskadeerstatninger fra første verdenskrig, og da regeringen efter effektivt at have bekæmpet inflationen og bevaret markens kurs over for udlandet skulle til at realisere sit beskæftigelsesprogram, blev den afsat af præsidenten, der ikke kunne acceptere regeringens planer om at udstykke junkergodserne.

Det program, Brüning gik til valg på i 1930 og som omtales i filmen, var altså en deflatorisk »hestekur«, som ikke kunne samle flertal i rigsdagen, men som alligevel blev gennemført ved dekret.

Valget den 14. september 1930 var det valg, hvor nationalsocialisterne fik deres egentlige politiske gennembrud og blev en magtfaktor i tysk politik (107 af rigsdagens 577 pladser). Endnu i 1930 og frem til valget i juli 1932 blev nazisterne dog holdt uden for egentlig politisk indflydelse, idet socialdemokraterne sammen med de borgerlige midterpartier, trods uenighed om den økonomiske politik, forhindrede, at flertallet til højre kunne bruges.

Det var naturligvis uholdbart i det lange løb og risikabelt for demokratiet, at en regering som Brünings var henvist til at regere uden om parlamentets flertal.

Det var rigspræsidenten *Paul von Hindenburg* (1847–1934), der i sidste instans var ansvarlig for disse tilstande. I den tyske befolkning nød Hindenburg meget stor tillid som Tysklands førende feltherre i 1. verdenskrig.

Ikke mindst sejren ved Tannenberg i 1914 var den begivenhed, der knyttes til hans navn.

Det er vigtigt at understrege, at krigsminderne, den ydmygende Versailles-traktat og mindet om Tysklands storhed før verdenskrigen var noget, der i høj grad gennemsyrede tysk mentalitet på tværs af alle klasseskel.

Hindenburgs Tannenberg-tale blev oprindeligt holdt den 1. september 1927 ved indvielsen af det store mindesmærke over sejren ved Tannenberg.

Filmoptagelserne af Hindenburg i 1932, hvor han dels oplæser sin berømte tale, dels filmes i sine daglige omgivelser i præsidentpaladset og dels retter en tak til nationen for opmærksomheden ved 85-års dagen, må ses som både en hyldest og et punktum for det overståede præsidentvalg, hvor han med de borgerliges og socialdemokraternes stemmer vandt over Hitler. Endnu i 1932 var Hindenburg – som det fremgår af filmoptagelserne – i god fysisk og psykisk form. De to valg i 1932 havde givet nazisterne en meget stor stemmefremgang. Partiet var nu rigsdagens største. Yderpartierne i rigsdagen, nazisterne og kommunisterne udgjorde tilsammen et flertal, som Hindenburg forsøgte at regere udenom ved hjælp af mindretalsregeringer, der anvendte forfatningens undtagelsesbestemmelser.

Når Hindenburg i januar 1933 kapitulerede og udnævnte *Hitler* til rigskansler var det dels et resultat af den umulige parlamentariske situation, dels en følge af den nyligt opnåede enighed mellem nazistpartiet, værnemagtens ledelse ved von Schleicher (der i slutningen af 1932 afløste von Papen som rigskansler) og stålindustriens topfolk, der sammen skubbede hidtidige betænkeligheder til side og overtalte Hindenburg til at udnævne Hitler til rigskansler.

Ved udnævnelsen rådede den nye rigskansler ikke over et flertal i rigsdagen. Af regeringens 12 ministre var kun de tre nazister. Det var således tilsyneladende en begrænset magt, nazistpartiet havde fået ved udnævnelsen.

Sammen med det tysknationale parti blev der i foråret ført forhandlinger med det borgerlige centrumparti om regeringsdeltagelse.

Begivenhederne i foråret 1933 er velkendte. Indenrigsminister Görings afskedigelse af ikke-nazistiske tjenestemænd, oprettelse af »hjelpepolitikorpset« bestående af SA og SS-folk, rigsdagsbranden den 24. februar og de efterfølgende kommunistanholdelser og undtagelseslovgivningen, der satte de borgerlige rettigheder ud af kraft.

Det følgende rigsdagsvalg, hvor nazisterne fik 44% af stemmerne og det absolutte flertal i rigsdagen, eftersom kommunisterne ikke kunne møde frem i rigsdagen, betegner den endelige afsked med Weimarpublikken.

Adolf Hitlers regeringserklæring den 17. maj 1933 foregår altså i en rigsdag med absolut nazistisk flertal kun få dage efter, at alle fagforeninger var blevet forbudt.

Filmene og deres oprindelse

Brüning 1930

Den foreliggende film er en rest af en betydeligt længere film, der blev forevist i tyske biografer i de sidste uger før valget den 14. september 1930.

Den oprindelige titel i censurlisterne var »Tonfilmrede des Herrn Reichskanzlers«.

Det var filmselskabet TOBIS, der til valget havde fremstillet en 250 meter lang film til forevisning i biograferne som forfilm.

Den rest, der foreligger, er på 73 meter.

Om modtagelsen af filmen skriver fagtidsskriftet »Kinematograph« under overskriften: »Man bør ikke vise valgfilm«, 11. september 1930:

I Phoebe-paladset i Berlin kom det i går til uroligheder. I den regulære 9-forestilling blev der vist en kort tonefilm, hvori den tyske rigskansler Brüning opfordrede de tyske vælgere til at stemme den 14. september. Enhver skulle stemme på det parti, man fandt rigtigst. Næppe var filmen begyndt, før en del af publikum tilkendegav sin misfornøjelse med trampen og piften. Der blev protesteret højlydt mod filmens fortsættelse, hvorfor direktionen hurtigt besluttede at tage filmen af programmet. Publikum faldt derefter hurtigt til ro. Politiet behøvede ikke at skride ind.«

Hindenburg 1932

Filmoptagelserne af Hindenburg fra året 1932 stammer alle fra tyske ugerevyer og er en del af en samlet levnedsskildring af rigspræsidenten, som blev vist efter hans død i 1934.

Kun to af filmoptagelserne er forsynet med originallyd. De andre filmoptagelser har været stumfilmsoptagelser forsynet med underlægningsmusik.

Filmoptagelserne har således været offentliggjort indtil 2 gange: dels i den oprindelige aktuelle sammenhæng dels efter Hindenburgs død.

Det må formodes, at de tre største optagelser stammer fra foråret 1932, hvor de har været vist i forbindelse med det forestående præsidentvalg, og at de to sidste er blevet vist i forbindelse med festlighederne i anledning af 85-års fødselsdagen.

Hitlers regeringserklæring 1933

Rigsdagssamlingen den 17. maj 1933 er blevet filmet af flere filmselskaber til brug i ugerevyerne.

Således beretter fagtidsskriftet »Kinematograph« den 19. maj under overskriften: »En glanspræstation af UFA-ugerevyen«:

Den tale, rigskansler Adolf Hitler i onsdags holdt for rigsdagen om udenrigspolitikken og som førte til enstemmig vedtagelse af den af rigsdagspræsident Göring oplæste resolution og rigsdagsmedlemmernes hyldest af Adolf Hitler,

blev allerede samme aften vist for gæsterne i UFA-paladset ved Zoologisk have og i Gloria-paladset i overordentligt spændende og meget interessante uddrag.

Efter disse ugerevybilleder kom det i begge teatre til begejstrede bifaldsudbrud fra teatergæsterne. Om torsdagen blev der under UFA- og Deulig-ugerevyerne vist disse aktuelle optagelser i alle UFA- og Deulig-abonnementsteatrene.

Den foreliggende udgave er en bearbejdelse af den datidige UFA-ugerevy suppleret med optagelser fra en anden ugerevy, »Fox«.

Bearbejdelsen er gået ud på dels at bringe de forskellige afsnit af Hitlers tale i den rigtige rækkefølge (hvilket ikke var tilfældet i den oprindelige UFA-udgave) dels at supplere UFA-udgaven med stof, der ikke oprindeligt var med. Filmen indeholder kun en mindre del af den tale, Hitler holdt i rigsdagen.

Udvalget er tydeligvis foretaget således, at retorisk slagkraftige passager, passager med bifald fra salen og de generelle konklusioner er blevet prioriteret på bekostning af de argumenterende passager, ligesom store afsnit om den økonomiske krise og dens afhjælpning er udeladt.

Vurdering af filmene som historisk kilde og beretning

Filmene om Brüning, Hindenburg og Hitler beskriver over en kort årrække den udvikling, den politiske filmpropaganda gennemløb i Tyskland.

Alle tre film centrerer sig om den politiske personlighed som det bærende element i propagandaen.

Filmen om Brüning er filmteknisk og propagandamæssigt den mest primitive. Det er en lidet varieret filmatisering af en oplæst tale, hvor det er hensigten, at personens tilstedeværelse på lærredet er nok til at skaffe gennemslagskraft, og at ordlyden alene vil kunne overbevise publikum.

Filmen om Hindenburg bygger også på disse forestillinger, men tilføjer endnu et par aspekter til den politiske propagandateknik.

Der sættes på at vise personen Hindenburg i flere varierede situationer, på spadseretur, i sit arbejdsværelse osv., og desuden inddrage nogle følelsesmæssige associationer i filmpropagandaen, idet oplæsning af Tannenberg-talen vil kalde på en række historiske minder hos tilskueren.

I modsætning til de to nævnte film, hvor tilslutning til personerne er målet for filmatiseringen, er *Hitler-filmen* markant anderledes opbygget. Naturligvis er personen Hitler stadig fremtrædende i filmen, men som middel i filmfolkenes skildring af det overordnede budskab: Tyskland står sammen om det udenrigspolitiske.

Derfor vover filmfolkene at klippe i de ubrudte optagelser af Hitler over til tilhørerne, så filmen fremtræder som en skildring af en vekselvirkning af det, der foregår fra talerstolen, og tilhørernes accept af budskabet. Derved tilvejebringes en atmosfære af sammenhold og overensstemmelse, som tilskueren i biografen ikke selv behøver at fundere over, men som kan overtages direkte fra filmen. Det er den moderne dokumentarfilmkunst, der her træder i den politiske propagandas tjeneste, en forløber for de virkelig fremragende propaganda-kunststykker, der siden også slog verden med beundring.

Helt banalt kan det herudover konstateres, at disse film er bedst som kilde til deres egen ophavssituation. Det er meget sparsomt, hvad de kan bidrage med af facts til brug for historieforskningen. Enkelte korrektioner af ordlyden af taler kan finde sted, et skøn over personernes fysiske og psykiske tilstand kan også foretages, mens de som dokumenter, som kilde til tidsatmosfære og som kilde til ophavssituationen og til kommunikationsniveauet er aldeles fremragende iagttagelsesobjekter.

Filmenes indhold

»Brüning 1930«

Billedside: Brüning står på en talerstol og holder et manuskript i hånden. Fra tid til anden bevæger nogle vindstød papirerne. Talen holdes muligvis på en veranda. Han ser tit i manuskriptet.

Lydside:

Dansk oversættelse:

... bidrog kun yderligere til at bringe statsfinanserne i uorden.

Hvis man virkelig ønsker at hjælpe, bør man ikke lade sin omsorg gælde enkelte befolkningsgrupper eller erhvervsgrene, men hele det tyske folks nød.

Det bedste middel mod arbejdsløshed er, at masserne har købekraft.

Et folk kan kun trives, hvis statsfinanserne er i orden.

Vores situation kan altså kun bedres, hvis de nødvendige ofre bliver ligeligt fordelt på alle.

Vi har haft mod til at prøve dette, fordi vi har haft tiltro til det tyske folks livsvilje.

Gennem afsavn og arbejde har Tyskland altid løftet sig fra nedgang til ny storhed.

Hvorfor kunne disse mål så ikke virkeliggøres i den gamle rigsdag?

Intet parti har mig bekendt forsømt at skildre de forskellige befolkningsgruppers nød.

Men for mange partier har kun set sine egne befolkningsgruppers nød og varetaget deres interesser.

Disse modsætninger har forhindret en beslutsom handlen i den gamle rigsdag. Den enkelte vælgers stemme vejede tungere end helheden.

Dansk undertekst:

1. ... bidrog yderligere til at bringe statsfinanserne i uorden.
2. Ønsker man virkelig at hjælpe, lader man ikke omsorgen gælde –
3. – enkelte befolkningsgrupper, men hele det tyske folk.
4. Det bedste middel mod arbejdsløshed er et sundt erhvervsliv.
5. Forudsætningen for det er, at masserne har købekraft.
6. Folket trives kun, hvis statsfinanserne er i orden.
7. Situationen kan altså kun bedres, hvis de nødvendige ofre –
8. – fordeles ligeligt på alle.
9. Vi har turdet prøve dette, fordi vi har troet på folkets livsvilje.
10. Gennem afsavn og arbejde har Tyskland altid løftet sig –
11. – fra nedgang til ny storhed.

Rigsdagen var ikke længere arbejdsdygtig, fordi den splittedes i interessegrupper.

Man måtte fortvivles over det tyske folks sindstilstand, hvis rigsdagen skulle anses for at være udtryk for folkeviljen.

Men nu kan De, mine damer og herrer, vælge en rigsdag, der udtrykker den tyske folkevilje.

Gør Deres pligt og stem på partier, der er parat til at gennemføre regeringens reformprogram.

Hver enkelt bestemmer sin egen skæbne den 14. september.

12. Hvorfor kunne disse mål ikke realiseres i den gamle rigsdag?
13. De forskellige befolkningsgruppers nød er skildret af alle partier.
14. Men mange af partierne har kun varetaget deres egne –
15. – befolkningsgruppers interesser.
16. Disse modsætninger har hindret den gamle rigsdag i beslutsom handlen.
17. Den enkelte vælgers stemme vejede tungere end helheden.
18. Rigsdagen fungerede ikke længere. Den opdeltes i interessegrupper.
19. Skulle rigsdagen anses for at være udtryk for det tyske folks vilje –
20. – måtte man fortvivles over folkets sindstilstand.
21. Men nu kan De, mine damer og herrer, vælge en rigsdag, –
22. – der er udtryk for den tyske folkevilje.
23. Gør Deres pligt og stem på de partier, der er parate til at gennemføre –
24. – regeringens reformprogram.
25. Hver enkelt er med til at bestemme sin egen skæbne den 14. september.

Filmenes indhold

»Hindenburg 1932«

På spadseretur i haven ved præsidentpaladset

Billedside: Hindenburg går i en vinterkold have. Ved siden af ham er husinspektør Tappe. De næste billeder viser rigspræsidenten samme sted, nu ledsaget af sønnen Oskar. Tredje afsnit viser Hindenburg i haven med palæet i baggrunden. Sønnens tre børn løber ham i møde og hilser på ham. De fortsætter turen sammen.

Lydside: stum.

Rigspræsidenten i sit arbejdsværelse

Billedside: Afvekslende optagelser af Hindenburg ved skrivebordet i arbejdsværelset. Han forlader sig i enkelte dokumenter og skriver under.

Lydside: stum.

Hindenburg læser teksten til sin Tannenberg-tale fra 18. september 1927

Billedside: Næroptagelse af rigspræsidenten. Hindenburg i mørkt jakkesæt oplæser talen. Optaget i præsidentpalæet.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Tannenberg-mindesmærket er først og fremmest til minde om de, der faldt for befrielsen af deres hjemstavn. Deres minde, men også mine stadig levende kammeraters ære, forpligter mig til endnu engang højtideligt at erklære følgende:

Den anklage, at Tyskland var skyld i denne den største af alle krige, tilbageviser vi, det tyske folk, enstemmigt i alle afskygninger. Det var hverken misundelse, had eller erobringsslyst, der gav os våbnene i hænde.

Tværtimod var krigen for os den sidste udvej og et med tunge ofre forbundet middel til selvopholdelse i en verden af fjender. Rene af hjertet drog vi ud til fædrelandets forsvar og med

Dansk undertekst:

1. Tannenberg-mindesmærket er især til minde om de, der faldt for –
2. – befrielsen af hjemstavnen.
3. Deres minde, men også mine stadigt levende kammeraters ære –
4. – forpligter mig til atter højtideligt at erklære følgende:
5. Anklagen, at Tyskland var skyld i denne største af alle krige, –
6. – tilbageviser vi, det tyske folk, enstemmigt.

rene hænder førte den tyske hær sværdet. Tyskland er til enhver tid rede til at påvise dette for en upartisk retsin-

stans.
I de talløse grave, der er tegn på tysk heltemod, hviler uden forskel mænd fra alle partier. De var dengang enige om kærligheden og troskaben til det fælles fædreland.

Derfor skal ved dette mindesmærke al indre splid forstumme. Det er et sted, hvor alle, der er besjælet af kærlighed til fædrelandet, og for hvem den tyske ære går frem for alt, kan række hinanden hånden.

7. Krigen skyldtes hverken misundelse, had eller erobringsslyst.
8. Tværtimod var krigen vor sidste udvej og et med tunge ofre –
9. – forbundet middel til overlevelse i en verden af fjender.
10. Rene af hjertet drog vi ud til fædrelandets forsvar.
11. Med rene hænder førte den tyske hær sværdet.
12. Tyskland vil til enhver tid påvise dette for en upartisk retsin-
13. I de talløse grave, beviset på tysk heltemod, hviler mænd –
14. – fra alle partier.
15. De var dengang enige om kærligheden og troskaben til det fælles fædreland.
16. Derfor skal ved dette mindesmærke al indre splid forstumme.
17. Det er et sted hvor alle, som elsker fædrelandet, og for hvem –
18. – den tyske ære går frem for alt, kan række hinanden hånden.

Den 2. oktober 1932. 85-års fødselsdagen

Billedside: Vagtparaden trækker op foran det gamle rigskancelli. Hindenburg iført generalfeltmarskalsuniform forlader rigskancelliet og begiver sig over gården til Wilhelmstrasse. Han ledsages af sønnen Oskar von Hindenburg, Admiral dr. Raeder og general von Hammerstein-Equordt.

Gaderne er fyldt med tilskuere, der vinker til præsidenten.

Efter hyldesten begiver Hindenburg sig med sit følge tilbage til paladset.

Rigspræsidenten står i et vindue i Rigskancelliet og bukker takkende mod

folkemængden, der jublende trænger sig sammen foran bygningen.

Lydside: stum.

Uddrag af rigspræsidentens takketale til befolkningen i anledning af 85-års fødselsdagen.

Billedside:

Næroptagelse af Hindenburg, der oplæser sin takketale.

Lydside:

Dansk oversættelse:

... modtager det som bevis på sandt fædrelandssindslag og hengivenhed

...

Vi står foran vanskelige opgaver. Udadtil kæmper vi for vores frihed og ret og indadtil for arbejde og brød.

Nu som før vil det være mit mål at være en retfærdig værgende for det tyske folk og på tværs af partihensyn at forene alle tyskere om dette.

Jeg sætter derved min lid til det tyske folks sunde sindslag. Vores historie viser, at vi også tidligere under nød og fare enigt har stillet os bag et stærkt førerskab besjælet af national vilje.

Nu drejer det sig ikke om personers, grupper eller partiers holdninger og ønsker.

Nu gælder det fædrelandet. Det drejer sig om Tysklands fremtid. At tjene Tyskland og at bringe det ofre må være enhver tysk mands og enhver tysk kvindes ønske.

Dansk undertekst:

1. ... modtager dette som bevis på sand patriotisme og hengivenhed...
2. Vi står foran svære opgaver.
3. Udadtil kæmper vi for vores frihed og ret –
4. – og indadtil for arbejde og brød.
5. Som altid, vil det være mit mål, at være en retfærdig værgende for det –
6. – tyske folk og på tværs af partihensyn at forene folket om dette.
7. Jeg stoler på det tyske folks sindslag.
8. Vor historie viser, at vi også tidligere under nød og fare –
9. – enigt har stillet os bag et stærkt førerskab optændt af national vilje.
10. Nu drejer det sig ikke om personers, grupper eller partiers –
11. – holdninger og ønsker.
12. Nu gælder det fædrelandet.
13. Tysklands fremtid!
14. At tjene Tyskland og bringe det ofre må være enhver tyskers ønske.

Filmenes indhold

»Uddrag af Hitlers regeringserklæring til den tyske rigsdag 17. maj 1933. Om de tyske krav om ligeberettigelse.«

Billedside: Optagelserne viser i forskellige indstillinger Hitler i partiuniform på talerstolen i samlingsalen i Kroll – Oper i Berlin.

Bag ham, på rigsdagspræsidentens plads sidder, ligeledes i partiuniform, Hermann Göring, som leder mødet.

Kameraindstillingerne skifter, mens Hitler taler, så man dels ser Hitler i nærbillede, dels hele forsamlingen. Af og til – og især til slut rettes kameraet mod tilskuertribunerne. Særligt længe, mens nationalsangen bliver sunget. Ikke alle løfter armen til »tysk hilsen«.

Også Göring ses i næroptagelser. Han klapper eller nikker bifaldende til Hitlers tale. Til slut ser og hører man ham i hans egenskab af rigsdagspræsident.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Det tre målsætninger med vores revolution er ikke i modstrid med den øvrige verdens interesser.

FOR DET FØRSTE: Forhindring af den truende kommunistiske omvæltning og opbygning af en folkestat, der bygger på befolkningsgruppernes forenede interesser og på ejendomsretten som kulturgrundlag.

FOR DET ANDET: Løsning af det største sociale problem: De arbejdsløses millionhærs tilbagevenden til almennyttig produktion.

FOR DET TREDJE: En stabil og autoritær statsledelse båret af nationens tiltro og vilje og som atter kan berettiggende dette store folk til at indgå traktater overalt i verden.

Idet vi i grænseløs kærlighed og troskab knytter os til vort eget folk, således respekterer vi også andre folks nationale rettigheder, og vi ønsker af hele vort hjerte at leve med dem i fred og venskab.

Dansk undertekst:

1. De tre målsætninger med vores revolution er ikke i modstrid –
2. – med den øvrige verdens interesser.
3. For det første: Forhindring af den truende kommunistiske omvæltning –
4. – og opbygning af en folkestat, der bygger på folkets forenede interesser –
5. – og på ejendomsretten som kulturgrundlag.
6. For det andet: Løsning af det største sociale problem: –
7. – arbejdsløshedshærens tilbagevenden til almennyttig produktion.

Når Tyskland i årevis urokkeligt har krævet nedrustning af alle, er det sket af følgende grunde:

For det første er kravet et udtryk for ligeberettigelse, et krav der er udtryk for moral, retfærdighed og fornuft. Det er også et krav, som fredstraktaten selv anerkender, idet Tysklands afrustning skulle være optakten til en verdensomspændende afrustning.

For det andet, fordi man ikke i al evighed kan opretholde diskvalificeringen af et stort folk. Thi hvor længe tror man det kan lade sig gøre at være så uretfærdig over for en så stor nation?

Hvad betyder en øjeblikkelig fordel over for århundreders udvikling?

Det tyske folk vil vedblivende bestå – lige som det franske folk og – som historien har vist – det polske folk.

Jeg erklærer hermed følgende i det tyske folks og i den tyske regerings navn: Tyskland har afrustet. Vi har opfyldt alle fredstraktatens forpligtelser langt over grænsen for enhver rimelighed og fornuft.

Vores hær er på 100.000 soldater. Politiets styrke og sammensætning er reguleret internationalt.

Det hjælpepoliti, der blev oprettet i revolutionsdagene har udelukkende politisk betydning. Det skulle i de kritiske dage være den nye regerings erstatning for den del af det almindelige politi, der måtte formodes at være politisk upålideligt.

Nu efter revolutionens sejrige gennemførelse er det allerede i opløsning og vil inden årets udgang være fuldstændig opløst.

Den ligeberettigelse, der blev lovet Tyskland i december, er endnu ikke blevet til noget.

Når Frankrig hævder, at ligeberetti-

8. For det tredje: En stabil og autoritær statsledelse –

8.a – der atter kan sidestille dette store folk med resten af verden.

9. Ligesom vi i grænseløs kærlighed og troskab knytter os til vort eget land –

10. – således respekterer vi også andre folks nationale rettigheder.

11. Vi ønsker inderligt at leve med dem i fred og venskab.

12. Når Tyskland i årevis har krævet nedrustning af alle, –

13. – er det sket gennem kravet om ligeberettigelse,

14. som er et udtryk for moral, retfærdighed og fornuft.

15. Et krav, som også fredstraktaten selv anerkender, idet Tysklands –

16. – afrustning skulle være optakten til verdensomspændende afrustning.

17. For det andet, fordi man ikke bestandigt kan holde et stort folk nede.

18. Hvor længe tror man, man kan være så uretfærdig mod en så stor nation?

19. Hvad betyder en kortvarig fordel overfor århundreders udvikling?

20. Det tyske folk vil bestå, ligesom det franske... og det polske.

gelse vil true freden, må man dertil sætte to spørgsmålstegn:

Tyskland har indtil nu overholdt alle sine sikkerhedsforpligtelser ifølge Versaillesstraktaten, optagelsesbestemmelserne i Folkenes Forbund, Kelloggpagten, voldgiftskendelserne og No-force-erklæringen.

Hvilke andre konkrete sikkerhedsforpligtelser skal Tyskland da yderligere påtage sig?

Tyskland ville også uden videre være parat til at afskaffe sit militærapparat og den smule våben, vi endnu har, hvis de tilstødende nationer også vil gøre det.

Den eneste nation, der med rette kan siges at leve under frygten for invasion, er Tyskland, hvem man ikke blot nægtede angrebsvåben men også retten til forsvarsvåben, ja selv grænsefæstningsanlæg.

Tyskland vil hilse den mulighed velkommen, som den amerikanske præsident så storslået har foreslået, at det mægtige USA optræder som sikkerhedsgarant i Europa.

Vi ser deri en stor beroligelse for alle, som oprigtigt bekender sig til freden.

Men den tyske regering og det tyske folk vil under ingen omstændigheder skrive under på noget, der betyder Tysklands diskvalificering for evigt.

Som vedvarende afvæbnet folk vil det også falde os svært fortsat at være medlem af Folkenes Forbund.

(Göring): Jeg har fra ridsdagens partier fået følgende resolutionsforslag, som herved oplæses.

NSDAP's fraktioner, Det Tysknationale Folkeparti, Centrum, og Det Bayriske Folkeparti har stillet følgende resolutionsforslag:

Den tyske rigsdag tiltræder på det

21. Jeg erklærer hermed følgende i den tyske regerings og folks navn:

22. Tyskland har afrustet.

23. Vi har opfyldt alle fredstraktatens forpligtelser langt over grænsen –

24. – for enhver rimelighed og fornuft.

25. Vores hær er på 100.000 soldater.

26. Politiets styrke og sammensætning er reguleret internationalt.

27. Hjælpepolitiet, som oprettedes i revolutionsdagene, –

28. – har kun politisk betydning.

29. Det skulle i de kritiske dage være den nye regerings erstatning –

30. – for dem, som i det almindelige politi, måtte anses for upålidelige.

31. Nu efter revolutionens sejr, er det allerede i opløsning, –

32. – og vil inden årets udgang være fuldstændigt opløst.

33. Ligeberettigheden, der blev os lovet i december, –

34. – er endnu ikke blevet til noget.

35. Når Frankrig hævder, at ligeberettigheden vil true freden, –

36. – må man hertil sætte 2 spørgsmålstegn:

tyske folks vegne regeringserklæringen og stiller sig bag regeringen i dette skæbnespørgsmål om det tyske folks ligeberettigelse.

Mine damer og herrer. Vi går nu over til afstemning om dette resolutionsforslag. De medlemmer, der stemmer for denne resolution bedes rejse sig.

Mine damer og herrer. Der er ikke mere at tilføje. Verden har nu set, at det tyske folk er enigt, når det gælder dets skæbne.

Rigsdagssamlingen er hævet.

37. Tyskland har overholdt alle forpligtelserne ifølge –
38. – Versaillestraktaten, optagelsesbestemmelserne i Folkets Forbund, –
39. – Kellog-pagten, voldgiftskendelserne og No-force erklæringen.
40. Hvilke andre sikkerhedsforpligtelser skal Tyskland da mere påtage sig.
41. Tyskland er også parat til at afskaffe sit militærapparat og –
42. – de få våben, vi endnu har, hvis nabo-nationerne også vil gøre det.
43. Den eneste nation, der kan siges at leve under invasionsfrygt –
44. – er Tyskland, hvem man ikke blot nægtede angrebsvåben –
45. – men også retten til forsvarsvåben, ja selv grænsefæstningsanlæg.
46. Tyskland vil hilse den mulighed velkommen, som den amerikanske –
47. – præsident har foreslået:
48. At USA optræder som sikkerhedsgarant i Europa.
49. Vi ser deri en stor beroligelse for alle, som ærligt tror på freden.
50. Men vi vil under ingen omstændighed signere noget, –

51. – der betyder Tysklands diskvalificering for evigt.
52. Som vedvarende afvæbnede vil det også være svært at fortsætte –
53. – som medlem af Folkenes Forbund.
54. Jeg har fra Rigsdagens partier fået følgende resolution:
55. NSDAP's fraktioner, Det Tyske Folkeparti, Centrum og –
56. – Det Bayerske Folkeparti har stillet følgende resolutionsforslag:
57. Den tyske rigsdag godkender på det tyske folks vegne –
58. – regeringserklæringen og bakker regeringen op i dette –
59. – skæbnespørgsmål om det tyske folks ligeberettigelse.
60. Mine damer og herrer. Vi stemmer nu om resolutionsforslaget.
61. De medlemmer, som stemmer for, bedes rejse sig.
62. Mine damer og herrer. Der er ikke mere at tilføje.
63. Verden har nu set det tyske folks enighed, når det gælder dets skæbne.
64. Rigsdagssamlingen er hævet.

**Filmserien indeholder følgende udvalgte
filmdokumenter:**

1:

Brüning 1930

Hindenburg 1932

Hitlers regeringserklæring 17. maj 1933

2:

Adolf Hitler i Wien

Den store tyske kunstudstilling, München 1938

3:

Joseph Goebbels om den totale krig

Den tyske ugerevy nr. 754/9 1945 marts 1945